

Halkın Dili

Sayı : 74

Pazardan Başka Hergün Çıkar Siyasal Gazete

Yıl : 1

BUGÜN DİL BAYRAMIDIR

Vatanın her köşesinde
bu bayram içten
kutlanmaktadır

Ankara 25 (a. a) —
Türk Dil kurul-
unun Dolma bahçe sa-
nada toplanışının do-
nmen yıldönümü olan
(bugün) bütün yurt-
Dil bayramı olarak
anacaktır. Bu muna-
zile yarın (bugün)
radyosunda Dil
adına verilecek
konferansla Ebedî

Şef Atatürkün yarattığı
ve esalarını kurduğu
Türk Dil İnkılabının
Millî Şefimiz İsmet İnö-
nün yüksek başkanlığı
altında bugüne kadar
geçirdiği tekâmül safha-
ları belirtilecek ve bü-
tün Halkevlerinde yapı-
lacak toplantılarla bugü-
zel yıldönümü kutlan-
acaktır.

Malta
Adası
ZERİNE DÜŞMAN
Yarelerinin akını

Malta 25 (a. a) —
gece az miktarda
yanan tayyaresi malta-
değışmişsade bomba-
ları denize bırakmağa
başlı edilmiştir.

Sustalı çakı ile yaralamış

İncirliovanın dibek
başı mahallesinden Ah-
met Tosunla aynı köyden
Dursun, Kooperatif bi-
nasında kavga etmişler,
Dursun Ahmedî sustalı
çakı ile bileğinden yara-
lamıştır. Dursun Jandar-
malar tarafından yaka-
lanmıştır.

—● YAKINDA ●—

YIKILAN

YUVA

Aşk, Aldanış, Elem
ve İztirap

Arkadaşımız Sabri
Erlâçinin kalemile can-
landırılan hayattan alın-
mış bu güzel tefrikayı
pek yakında sayfaları
mızda okuyacaksınız.

Halkın Dili

İRAN ŞAHI

Hastaneler yapıl-
ması için para verdi

Tahran (25) — Pars
ajansı bildiriyor:

Şehinşah İran mille-
tine bir kaç milyon riyal
vermiştir. Bu para ile
hastahaneler ve su yol-
ları yapılacak hastalıklara
karşı mücadele edile-
cek, ilaçlar dağıtılacak
doktorlara ve alimlere
mükâfatlar verilecektir.

ALMANLAR

Kırma hücu-
ma hazırla-
nıyorlar

Londra 25 (a. a) —
Selâhiyetli mahfillerden
bildirildiğine göre:

Almanların kırma ya-
ptıkları hücum genişle-
mektedir. Almanlar kır-
ma dört tümen yani yet-
miş bin kişi göndermek-
tedir.

TOBRUK
Cephesinde
keşif faaliye-
ti olmuştur

Kahire 25 — (a. a.) —
Orta şark İngiliz umumi
karağâhının tebliği.

Libyada Tobrukta ke-
şif kuvvetlerimiz geniş
bir cephe üzerinde her
gece faaliyette bulunma-
kta hudut muntikasında
da keşif kollarımız faa-
liyet göstermişlerdir.

ÇÖRÇİL

Parlemento-
da harp vazii-
yetini söyle-
yecek

Londra 25 (a. a. —
Royterin parlamento mu-
habiri bildiriyor.

Parlementonun açıl-
masını müteakip mister
Çörçil cari usullere tev-
fikân harp vaziyeti bak-
kında beyanatta bulunacak
ve ezcümle rusyadan ba-
hsedecektir bu beyanat-
tan sonra müzakerelerin
açılıp açılmayacağı mese-
lesi beyanatın mahiyeti-
ne bağlıdır. Görünüşe
göre beyanat açık celsede
yapılacaktır. ancak bir
kısmının gizli celsede
yapılması da hayret aya-
ndıracaktır.

DÜZELTME

Geçenki sayılarımızın
birinde Tira-Aydın-Nazil-
li-Ödemiş arasında otoma-
tik telefon etüdü yapıldığını
ve vekâletin elektrik hey'eti
fennîyesinin bu işe memur
edildiğini yazmıştık. Yaptığımız
tahkikata nazaran yapılan
etüdün otomatik telefon
işî olmayıp elektrik hava
hattı tesisatı işî olduğunu
anladık. Heyetin başkanı
veya tensip buyuracakları
zatla mülakatımızı yaptıktan
sonra bu hususta okuyucularımıza
daha fazla malûmat vereceğiz.

Koçarlı - İncirliova
arasındaki köprünün

yıkılmasından bir
otomobil devrildi

İki gün evvel koçarlı-
lıdan bir kilometre me-
safede bulunan ve ötede-
nberi muhtacı tamir olan
üç metre yüksekliğindeki
bir köprü, koçarlı-Aydın
yolcularını getirmekte
olan şöfor mustafanın idare-
sindeki otobüs geçerken
çökmüş ve köprünün
demir potrellerinin mukavemeti
sebebiyle otobüs tedricen
arka tekerlekleri üzerine
oturmuştur. Yirmibeşer yakın
yolculara bir şey olmamışsada
büyük heyecan ve korku
geçirilmiştir.

Koçarlı halkından bazı-
larının anlattıklarına göre
diğer ufak köprülerde tamire
muhtaç vaziyetlermiş. Yazın
kurak günlerinde bu köprülerin
tamirsiz bırakılması yüzünden
koçarlı halkının ileride uğrayacağı
zarar istisgar edilecek gibi
değildir kış günlerinde telâfisi
mümkün olmayan kazaların
vukuunda ihtimal haricinde
değildir. Mendresin tuğyanı
olmasa bile kış günlerinin
fazla yağmurlu mevsimle-
riade incirli ova istasyonuna
emtia nakliyatının inkıtaa
uğrayacağı pek tabiidir.

Bu önemli istihsal muntakası
halkının tazallümüne hak
veriyoruz. Enerjik valimizin
bu işe hemen el koymasını
halkla beraber bizde yalvarıyoruz.

Halkın Dili

■ ADAK KIZ ■

YAZAN : Halil AYTEKİN

Küçük kasabada onun için bir çok rivayetler dolaydı. Adını bilen yoktu. Nereli olduğu, nereden geldiği de bilinmiyordu. Mahallede büyük küçük, herkes onu Adak kız diye tanırdı. Deligöz bir kadındı, erkeklere bir harf attırmaz, kadınları söyletmezdi. Üç yıldır on oniki yaşında bir erkek çocuğu ile mahallenin sığırını güdüyordu. Adak kız,ın yüzünün ifadesi de hayatı kadar esrarlıydı. Kimse ile ciddi birşey konuşmaz. Kimse ye hayatından bahsetmezdi. Hüsusi hayatından bir şeyler öğrenmek isteyenlere baştan savma cevaplar verirdi. Kimse cesaret edipte onunla iki satır doğru dürüst konuşamazdı. Adak kız,ın garip huyları vardı. Bazan küfür, bazan mülayim, bazan da zengin bir çiftlik sahibinin karısı kadar gururlu ve ağır başlı idi. Dünyaya ve insanlara tahakküm etmek isteyen kabadayıcı bir hali vardı. Oğluyla münasebeti de soğuk ve ciddi idi. Adak kız, yalnız ciğarayla alışkanlığı ileri götürmüştü. Kuşuğu arasında tabaka vazifesi gören meşin bir torba taşıyor, sardığı ciğaraları ardı arkası kesilmeden fosurdattırdı. O bütün hareketleriyle insanları sevmediğini onlardan nefret ettiğini gösteriyordu. Fakat o her hâliyle muhatapları üzerinde görmüş geçirmiş bir kadın tesiri yapıyordu.

Adak Kız, yaşını da belli etmiyordu. Vücudu denizlerin ortasında fırtına ve dalgaların tesiriyle çakır çukur olmuş sivri kayaları hatırlatıyordu. Genç mi, ihtiyar mı, çirkin mi, hatta badımı erkek mi, buda zor fark edilirdi. Yalnız küçük kasabada, herkes onun korkunçluğu, uğursuzluğu üzerinde mütefakkir. Ondan bahsederken «şom kadın» diyorlardı.

Bir gün, davar sığır geldikten sonra eve döndüğünde onu bizim evin eşisinde oturur buldum. Alaca karanlıkta kapıya bir yılan çöreklemiş kadar tüylerim ürperti.

Gözlerinde karanlığı delmek ister gibi bir pırlıltı yanıyordu.

— Derdim var efendi.

Onu konuşturmak, onu deşmek için fırsat kolluyordum. Bu gururlu, bu kapalı kadının ağzından dert kelimesini duyanca yumuşadım. Korkudan da eser kalmadı. İçeriye odama aldım. Teklif ve ıstırak görmeden, bıçak yemiş deri bir çuval gibi boşalttı: içine, ağır, dert ızdırıp, isyan, şikâyet, nefret, tahassür, ne lamet yeis, işkence ve zulüm görmüş bir insan kalbini kıvrandıran birikmiş ne kadar malzeme varsa boşalttı. Ardı arkası kesilmeyen ciğaraların arasından o gün bu ağızdan şunları dinledim.

— Adım niyemi Adak Kız kaldı? Efendi, bu uzun kaçar. Hemde kapanmış bir yarayı deşmek niye yarar? Bu dar vakitte seni usandırır. Bunu uzun yıllar kimseye açmamıştım. Mademki merak ettin, anlatayım. Siz zaman adanları böylesiniz: Ufacık bir işten karşılık umar, rüşvet beklersiniz. Ne diyem, istidamı yazdınız Teşekkür ederim işini gördün, beni utandırdın. Şimdi size borç layım, yook efendi, öyle demeyin, kaç kapı dolaştım yüzüme bakan bile olmadı. Sizin evin yolunu bilirmiydim heç. Mihn timer her şeyi öğretiyor, kimseyi şikâyet etmek istemem. İnsanların ne do muz olduğunu bilirim. Bu dünyada herkesi tattım. Allah kimseyi hâkimle, hâkime kul etmesin! Gel gelelim herifler üç yıldır beni parmaklarına taktılar, mandır mandır oynattılar, Güttüğün sığırın

Devamı 4 de

TÜRK DİLİNİN Yükselmisini Baltalamış olan sebepler

Yazan : İskender EGE

Dil insanların birbirleriyle anlaşabilmeleri için kullanılan en lüzumlu bir vasıta dır. İlk tarih devirlerine doğru uzayacak olursak tek mil dillerin çok basit işaret ve acaip seslerden meydana geldiklerini görürüz. Dil tekâmülü insan zekâsının inkişafına bağlıdır. Zekâ ilerledikçe lisan ve ifade onun inceliklerinde yürür. Zekâ fabrika gibi dili, ses, ahenk ve mana mevhumlarıyla örür.

Tarihte kıdem itibarıyla Türk dilini buluruz. Türkçe, dünya kültürünün doğup, büyüdüğü Asya ve Avrupa kıtalarının en mühim yerlerinde konuşulmaktadır. Bu sahe de günde Kınan (Kardırgan) dağlarından, Tuna havzasına; şimal buz denizinden, umman denizine kadar uzanmaktadır.

Şu kısaca izahatı yaptıktan sonra Türk dilinin yükselmesini baltalamış olan sebepleri izah edelim:

1 — Yabancı milletlerin din, dil ve medeniyet tesirleri:

Yabancı milletler di yince asırlardır Türklere komşuluk etmiş olan Çin, Rus, Arap ve Acemler hatıra gelir. Savaşlarda yıldırımadıkları Türkleri içten vurmak için din ve dil kuvvetiyle tesire kalkan Çinliler uzun uğraşmalar neticesinde milyonlarca Türke din ve lisanlarını aşılamışlardır.

Göç esnasında Ana yurttan ayrılan Türklerin yerleştikleri mütakalarda muhitlerinin tesiriyle kültürlerinde tahavvüle uğrattıkları görülüyor. Meselâ: Rusların Kırım ve Kafkasya havzisinde güttükleri Moskoflaştırma siyaseti gibi. Türk dili için en büyük illetin bi-

ride Acem ve Arap temasıdır. Ta IX asırda Türkler islâmiyeti tamamen kabul etmiş bulunuyorlar. bu andan itibaren Arap ve Acem duhulî Türk medeniyet tarihini bu iki millet lehine inkişaf götürmüştür.

2 — Meshep kavgalarının tesiri:

Türkler islâmiyeti kabullendikten sonra meshep kavgaları baş göstermiştir. İrandan sürüp gelen şilik Anadoluyu kasıp kavurmuştur. Bu fırsatı ganimet bi en bazı miyanörler din ve dil propogandasına girişmişlerdir.

3 — Muhtelif maksatla kurulan hükümetler ve muhtelif maksat güden hükümdarların tesiri:

Oğuz Türkleri afatından olan Selçuklar ve Osmanlılar olsun muhtelif gayelerle tahakkuk etmiş devletler olup; kurulduklarından sonra da muhtelif istikametlere sapmışlardır. Hükümdar, bey ve ağaların zulmü ve şursuz idareleri Türkler içinde Kürtlük, lazlık ve çerkezlik gibi bir çok zümrelar doğartmıştu. Yine bu adamlar Arap ve Acem lisanlarına paye verip kendi özdillerini küçük görecektik kadar basitçe hareket etmişlerdir. Selçuk ve Osmanlı saraylarında konuşulan dil Arap ve Acem dillerinin halitası idi.

Yukarıda belirttiğimiz zorluklar karşısında halk kendi öz sesini saklamış, onu ne Selçuk hanının cellatına nede Osmanlı padşahının hafiyesine terk etmemiştir. Cumhuriyeti Türk milletine bahşeden Atatürkün bu ulu armaganı karşısında Türk milletide asırlardır içinde sakladığı öz fakat işlenilmeğe muhtaç olan bir altın

Halkın Dili Takvimi

1941

EYLÜL

26

CUMA

Arabi : 1360

Ramazan

4

Rumi 1357

EYLÜL

Hidrellez 1400

Alaf.	Saat
5,50	Güneş
12,06	Öğle
15,29	İkinci
18,04	Akşam
19,35	Yatsı
4 11	Imsak

HALK'ın Dili

Abone Olun

İçinde Memleket yazılar bulursunuz

Umumi menfaatı kalı yazılar seve sütunlarımıza ge

külçesi kadar dilini atasına tev

26 eylül 932 dili tetkik cemiyet sek babbudun yasında hami reislik olarak teşekkül et

Bu gün dokuz yıldırımın idareğimiz dil bayramı ran ulu ataya izinde yürüten başkanımız İsmet ye şükran ve mize sunarız.

İskender

İrandaki italyan tabaları T Ü R K hududuna geldiler

Roma 25 (a. a.) — «Popodiroma»nın öğrenildiğine göre Tahrandaki italyan elçiliğinin yirmi memura ile İranda bulunan üç yüz italyan İran - Türk hududuna gelmiştir. Basra körfezinde bulunan İtalyan vapurlarına ait seksen bahriyeli de başka bir kafile ile Türk hududuna gelecektir.

Vaşıngtonda yeni bir ha- dise haberi bekleniyor

Vaşıngton 25 (a.a.) — Selâhiyetli mahfiller yakında Amerikan devriyelerinin cenubi atlantikte ve İngiltereye kadar uzamasına intizar ediyorlar bunun için Vaşıngtondan her an atlantikte yeni bir hadise bekleniyor.

İŞGAL ALTINDAKİ Memleket- lerde isyan hareketleri

Londra 25 (a. a.) — İşgal altında bulunan memleketlerde tedhiş ve isyan havası hüküm sürmektedir. Belçikada Brüksel askeri kumandanı Alman askerlerine hücum etmekten suçlu olanların onüne kadar teslim edilmemeleri taktirinde «Tournay» şehri ehalisinden 25 kişiyi idam ettireceğini ilân etmiştir. Fransada „Linn„ şehrinde güya komünistlikle itham olunan üç kişi idam edilmiştir.

Sovyetler On dört Alman TİCARET GEMİSİ BATIRDILAR

Londra 25 (a. a.) — dün akşam mesredilen sovyet tebliğinde bütün cephe boyunca şiddetli muharebeler devam etmiş olduğu bildirilmektedir. Müttemmim bir sovyet tebliğinde de bildirildiğine göre son zamanlarda 14 alman nakliye ve ticaret gemisiyle müteaddit destereyorlar hasara uğratılarak kullanılmaz hale getirilmişlerdir. Hiç bir Sovyet harp gemisi batmamıştır.

SOVYET Hücum bot- ları bir Alman nakliye gemi- si batırdılar

Moskova 25 (a.a.) — Sovyet tebliği: 24 eylül günü Sovyet kıt'aları bütün cephe boyunca düşmana karşı harbetmişlerdir.

22 Eylül günü hava muharebelerinde ve yerde 75 Alman tayyaresi tahrip edilmiştir. Bizim zayıyatımız 25 tayyaredir. Finlândiya körfezinde Sovyet hücumbotları bir düşman nakliye gemisini batırmışlardır.

ALMANLAR On bir vapur batırdılar

Berlin 25 (a. a.) — Denizaltılarımız afrika'nın garbinda ingiltereye girmekte olan on iki vapurdan mürekkep bir gemi kafilesine hücum etmişler ve destereyorların kuvvetli himayesine rağmen bu gemi kafilesini imha etmişlerdir. Yalnız bir ufak vapur kaçabilmiştir. ceman yetmiş sekiz bin tonilâto hacminde onbir vapur batırmışlardır.

SOVYETLER

Radyo ile mühimmat depolarını pát- latıyorlar

Zurih 25 (a. a.) — Milánoda çıkan «Popoladitalya» gazetesinin Sovyet cephesindeki muhabiri yazıyor. Ruslar Radyo vasıtası ile büyük mühimmat depolarını berhava edebiliyorlar bir Alman subayının bana söylediğine göre kızıl ordu hergün fasılalarla gizli infilâk depolarını berhava etmek ve bu suretle düşmanlarına insanca büyük telefata verdirmektedir.

Batırılmış bir vapur hakkında

B. RUZVELT'in BEYANATI

Berlin 25 (a. a.) — Yarı resmî bir kaynaktan bildiriliyor;

Rozvelt'in «Pinsktar» ticaret gemisi hakkında yapmış olduğu beyanatta geminin toplarla mücebbez bulunduğunu kanadalı harp gemileri tarafından muhafaza edilen bir kafilende bulunduğunu ve bundan başka geminin Panama bandrasını taşımakta olduğunu söylemiş olması Alman siyasi mahfillerinde bir itiraf olarak telekki edilmektedir. Bu şartlar içinde tehlikeli muntıkaya giren gemilerin tahrip edilmeye göze almaları gayet tabii bir şeydir bilhassa bu gamiler askeri bir teşekküle mensup olurlarsa demek oluyor ki «Pinsktar» ı batırmış olmakla Almanların çok dürüst hareret etmiş olduklarını Rozvelt kabul etmektedir. Rozvelt bir geminin

ALMAN

Resmi tebliği

Berlin 25 (a. a.) — Alman tebliği;

Kiyefin şarkında halâ çenber içinde bulunan düşman ümitsiz hırç teşebbüsleri muvaffakiyetsizlikle neticelenmiş ve kanlı zayıyata mal olmuştur. Ölenler arasında Sovyet cenubi garbisi baş kumandanı general «Kiponos» un cesedi bulunmuştur. General «Kiponos» un kurmayı ile beşinci ve yirmi birinci Sovyet ordularının kurmayları da imha edilmiştir dün gece hava kuvvetlerimiz Moskovadaki askeri tesisatı ve «Tola» civarındaki eslina fabrikalarını muvaffakiyetle bombalamışlardır. İskoçyanın şark şahrinde hava kuvvetlerimiz gündüz birçok demir yollarını bombalamışlardır. Bu gece savaş tayyarelerimiz «Dover» liman sahasına hücum etmişlerdir.

İNGİLİZLERİN

Fransız Somalisine hücumları yalanlanıyor

Londra 25 (a. a.) — Britanya kıt'alarının ci-buti yakınlarında Fransanın somalisi mevzilerinden birine hücum ettiklerini bildiren ve vişiden gelen haberlerde Londrada resmen tekzip edilmektedir.

şu veya bu baidrayı taşımamasının veya selâmsız bulunmasının hiç bir ehemmiyeti olmadığını söylemiştir. Bu türlü mülâhazalar milletler hukukuna uygun değildir ve ancak vahşî bir adaletin ifadesidir.

Adak Kızı

(Başı 2 de)

hakkını vermek ne zorlarına gidiyor. Allah'tan kormaya sarı sıcağın altında van ekmek, duru çektiklerimi bir benirim, bir de kuzum. Bak efendi ayrimız çarık oldu, lardaki oyuklara mak giriyor. Ha, efendi buralar lazıgil, asıl adımın nasıldak Kız kaldığını demek istiyordun. De ya, söyleyeyim Ben çubuğa ile geçinen ça zengin, batırlı banın biricik kız Benden önce çocudurmadığından babam üzerime fazl şüyorlardı. Köyüm nazlı, en tendiris larak büyütüldü Yedi yaşına kadar tım böylece geçti. gün köyde bir kim bir telâş oldu. O kimse işe gitmedi. kes, kuzular, koy kurbanlar hazırlıyor yerinden oynuyordu. reti Pir Balım illerinden gül yüzlü dim geliyor. diye çalım çalım çalkandı. Ozaman biz lar bundan bir liyamıyorduk. Bak de bir anlamadın. bilmezsiniz. Bilmen daha iyi, ne yap efendi deden yok, hakkın yok, var zitliğine dua et bir şey anlar gibi değil mi? Sizler anlarsınız. dünyayı zip okuyorsunuz. her domuzluğa yet de musturluk satı kavlimizde kızmak ha, onu peşin kon Ha, bak, îafı de yoruz: efendimin gi günün sabahı köylü yola döküldü de hastalarla yecek kadar düşkü tiyarlar kaldı. ride, önde saz

«— Devamı»

YENİ AD